

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inzerate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXI.

V Celovcu, 28. avgusta 1902.

Štev. 35.

Gospodarska zadruga v Sinčivasi.

Bog nam je letos dal, bodimo zato hvaležni, precej dobro žetev. A nesloga kmetov je povzročila, da mu boljša žetev ne pride dosti v prid, ker cene padajo v toliki meri, da se v kljub obilnejšega pridelka ne skupi več. Za zadrugo ima pa obilna žetev še drugo posledico, da se blago zopet težje prodaja. Kedar so boljše cene, se po njem več povprašuje, pri slabih cenah se pa niti za slabo ceno ne najde odjemalcev. Ogorske tvrdke imajo agente, ki pridejo do vsakega večjega kupca in par kupcev, ki kupuje po drobnem, nam ne odvzame našega blaga.

Mi smo n. pr. v letu 1899./1900. imeli v ovsu izredno dobro žetev; prvo leto se ga nismo splašili; ne dé nič, če je zdaj kaj izgube, pozneje se bo že poravnalo; a zdaj smo že v četrtem letu in nismo več taki optimisti, ker škode ne moremo več riskirati in zadruga mora priti do tega, da se pokrije njen račun, da nima škode.

Da se znižajo zadrugi stroški, bomo prisiljeni, kakor se nam zdi, prejemanje žita v Velikovecu opustiti in se omejiti na delovanje v skladišču v Sinčivasi. Vzrok je ta: Kar se dovaža v Velikovec, se mora tam izsipati, spravljati zopet v vreče in voziti v skladišče, tukaj zopet izsipati, in kedar je treba odpošiljati, se zopet spravi v vreče, na železnico in odpošlje. V sredah moramo pošiljati najboljšega delavca v Velikovec, tam moramo najeti dva druga delavca, in ne le ob sredah, kedarkoli se baše in prevaža, morejo se zopet najeti delavci, ki jih nikdo ne nadzoruje. Vrh tega v Velikovecu do zdaj nismo imeli za naše hrame nadzorstva, in zadruga je prišla vsled tega v zdatno škodo. Ti razlogi so tako važni, da jih ne moremo prezirati. Zelo izkušen in dobro misleč star žitni prekupec v Celovcu nam je nujno svetoval, ohraniti našo hišo v Velikovecu in tam sprejemati v letih, ko se lažje dela, a letos prej ko slej omejiti se na skladišče in tu delati z manjšo režijo aktivno, mesto da prevažamo ogromne množine žita v svojo veliko škodo.

Predno se pa stori ta korak, bomo poskusili letos zopet priti v dotiko z vojaščino v Celovcu. C. kr. vojaško ministerstvo je sicer že lani naročilo oskrbnikom, naj, kolikor mogoče, kupujejo pridelke: rž in oves od zadrug in kmetov, a lani je bil naš oves tako od dežja zapran, da ga vojaščina ni hotela sprejemati. Upamo, da bo letos oves lepši.

In če je mogoče, pokriti lastne stroške in spravljati žito v Celovec, se bo sprejemalo tudi še v Velikovecu. Pošiljatve za erar bomo pričeli z mesecem septembrom, če po ti poti ne pojde, skrbili bomo delovanje; boljše z malim uspehom, kot z veliko škodo. Naši zadrugniki na severni strani Velikovca bi v tem slučaju pač morali voziti v Sinčovas, kamor mora vsakteri drugi tudi voziti, ker je tukaj železniška postaja. Drugi tudi ne vozijo zastonj, in če kmet sam tja pelje, dobival bo voznino sam. Vožnja se vrši večinoma po zimi in že zdaj nam večji posestniki dovažajo neposredno v Sinčovas, hoteči, če imajo čas in je pot lepa, sami zaslužiti si voznino.

Nekateri bodo sevé nevoljni, in prijatelji nam pravijo, da nikakor ne sme se opuščati delovanje v Velikovecu. Če bi bilo mogoče uspešno delati, potem ne bi opuščali, a pasivno društvo nam ne pomaga nič; ono ljudi le plaši, in pasivno društvo ne more obstati, ker nima trajnih podpor, ter si more na vsak način pomagati z denarjem, ki se mu je pri ustanovi od požrtvovalnih rodoljubov zaupal.

Koncem meseca septembra se bo naznanilo, ali se sprejemanje v Velikovecu opusti ali ne.

Drevesca.

Za jesen zadrugnikom že zdaj naznanjamo, da se bo iz zadrugne drevesnice moglo oddati precejšnje število lepih jabolčnih drevesc. Cepljena so samo najboljša, pozna, zimska jabolka. Drevesca so zrastle počasi na jako slabih tleh poleg skladišča. Zadrugniki lahko dobé drevesca po 15 vinarjev počez (izbrane 20 vin.); kdor ni zadrugnik plača 25 kr. Zadrugniki v Štebnu, Ovbrah itd. dobé že večja drevesca — samo najboljša zimska jabolka — po 20 vin. iz drevesnice pri Hornarju na Olšenici.

Promet.

Delovanje zadruge je letos že precej živahno. Ovsu je prišlo od 1. do 24. avgusta 4250 kilogramov v vrednosti 525 K.; pšenice 14.876 kgr. v vrednosti 2286 K.; rži 20.059 kgr. v vrednosti 2993 K.; leče 32.429 kgr. v vrednosti 5497 K. Prodalo se je 3 vagone leče in nekaj malega pšenice in rži.

Vozni red.

Dovažanje žita v Sinčovas bo treba urediti, da se žito sprejema le tri dni v tednu; upamo da bo najbolj pripravno: v sredo, četrtek in so-

boto. To zavoljo tega, da morejo zadrugni delavci bolj pri delu ostati. Žito se mora tudi čistiti in spravljati naprej, in če med tem delom vsake pol ure zopet kdo pripelje, se vse preveč časa zamudi. Kmetje so pa tudi nevoljni, če morajo čakati, in če sta hlapca na kolodvoru, ne moreta tam takoj delo pustiti in v skladišču ustrezati ljudem. Treba bo tedaj stvar tako uravnati, da zadrugi ostanejo ponedeljek, torek in petek za notranje delo, sredo, četrtek in sobota pa za sprejemanje žita.

Liberalna svoboda na Francoskem.

Na Francoskem imajo framazoni vso moč v rokah. Že dalje časa sem vodijo državno ladijo močje, ki so kot framazoni najzagrizenejši nasprotniki katoliške cerkve. Skrivna družba prostozidarjev ali framazonov sklenila je vsepovsod vpriporiti boj proti katoliški cerkvi, zatirati jo, dokler je niso izbrisali iz površja. V tem vseobčnem boju proti katoliški cerkvi tudi francoski framazoni, ki vodijo vladne vajeti, niso smeli zaostati.

Kakor že znano, so na Francoskem vpeljali brezversko šolo, to se pravi, v francoskih državnih šolah se ne poučuje veronauk in se sploh vse uči ne oziraje se na Boga in vero. Praga državne šole na Francoskem ne sme prestopiti duhovnik. S tem je francoska vlada nasilila vest katoliških starišev. Katoliški stariši so bili prisiljeni izročiti svoje otroke v brezverske šole. Tega pa niso mogli zagovarjati pred Bogom in svojo vestjo. — Zato so začeli z veliko požrtvovalnostjo ustanavljati zasebne katoliške šole, v katerih morejo njihovi otroci dobiti dobro versko vzgojo. Vzgojo na zasebnih katoliških šolah pa so vodili redovniki in redovnice, katerim so požrtvovalni francoski katoliki izročili vodstvo svojih šol ter jih tudi gmotno oskrbeli. Vlada je z vsemi močmi podpirala državne šole, a samostanskih šol ni mogla spodriniti, katoliške šole ozir uspehov prav nič niso zastajale za državnimi. Vsled požrtvovalnosti in darežljivosti katoličanov so se katoliške šole vedno bolj množile. V državnih brezverskih šolah je število učencev padalo, v istem razmerju pa je na katoliških šolah se dvigalo. Tega pa zakleti sovražniki katoliške cerkve niso mogli mirno prenašati. In vpriporili so nečuvno nasilje.

Oni, ki imajo na svojem praporu zapisano geslo: „svoboda“, naprednjaki in socialisti, skle-

PODLISTEK.

Janežev račun.

(Poslovenil Rožan.)

(Konec)

„Kdo, prosim, je to napisal,“ vprašal je Čížek, „katoličani ali protestanti?“

„Naj je bil kdor hoče. Gotovo so bili možje vere vredni.“

„Jaz sem bral pa nekaj drugega, da se je namreč takrat nabiralo za cerkev sv. Petra v Rimu in da se dobrotnikom ni obečalo nič drugega, nego se vernikom za dobra dela sploh obeča. A morebiti, da blagovolite vi imeti prav, jaz to ne znam razsoditi. — Omenili ste Martina Luterja. Imam neke dvombe o njegovi osebi — morda so le prazni predsodki! Posebno to mi ne dopade, da je kot menih in katoliški duhoven zapustil samostan in se je oženil. Prosim, da bi me hoteli o tem poučiti. On je zapustil samostan, ker je moral, da bi mogel čisti evangelij oznanovati. V samostanu bi ga bili zaprli in ne spustili na svetlo solnce. Saj veste, kaj je srečalo mojstra Jana Husa.“

„Če je pa tako, mogel je saj obljubo vedne čistosti držati in ni bilo treba se oženiti. Žene vendar k oznanjevanju čistega evangelija ni potreboval; je ugovarjal Čížek.“

„Martin Luter je odpravil neugodno zapoved, tako imenovani celibat, ali brežženstvo duhovnikov, ker je imel za nespametno koga siliti, da bi živel zoper naravno postavo brez žene.“

„Moja pamet mi tudi reče, da to ni primerno, da bi kdo živel v bogastvu in drugi stradal, in vendar nisem nobenemu bogatinu kaj ukradel, ker v sv. pismu stoji. Ne kradi.“

„V tem je velik razloček. »Ne kradi« je božja zapoved, a celibat je katoliška cerkev svojevoljno vpeljala.“

„Ali niste nikdar brali v sv. pismu: »Karkoli bote zvezali na zemlji, bo zvezano v nebesih.« Te besede so veljale ne samo apostolom, ampak tudi njihovim namestnikom, tedaj celi cerkvi.“

In tako sta govorila naprej. Čížek se je dobro držal. Gospod pastor se je že potil. Konečno, ko ni mogel Čížeka premagati, je segel v omaro in vzel dve suknji ven. Eno staro, oguljeno — drugo lepo, novo.

„No, katera se vam bolj dopade,“ je vprašal Čížek. Ta je že v teh dveh suknjah nekaj slišal in zato je bil oprezen.

„Zakaj me vprašate, častivredni gospod?“

„Glejte, ta stara suknja je vaša vera, in ta nova je naša vera,“ rekel je zmagovalno pastor.

„Tako“, čutil se je Čížek na videz. To bi me imeli prav za prav vprašati, o kateri suknji mislim, da je iz časov Kristusovih in bi vam odločno povedal, da ta stara. Ne gre mi namreč zato, katera vera se mi bolj dopade, ampak, katera je prava, od Kristusa postavljena.“

Tu ni mogel pastor več svoje jeze premagovati in iz njegovih častivrednih ust je vzletela jako nečastivredna beseda: „Vi trap, morda si hočete z mene norce delati?“ Začel je slutiti, kakšnega tička ima pred seboj.

Ko je Čížek slišal to psovko, se je tudi razjezil, in z očmi polnimi jeze je z mogočnim svojim glasom rekel: „Trap nisem, a bil bi, ko bi k vam pristopil.“ To je rekel in hitro skozi duri ven poskočil, da bi od častitega gospoda navrh še kaj trdega ne dobil.

* * *

Nekaj za pol leta pozneje sprehajal se je župnik Gorenški po njivah in slučajno srečal soseda Janeza, ki je bil med tem prestopil k lutrovcem. Ko ga je ta spoštljivo pozdravil, zahvalil se je in začel z njim pogovor.

„No, kako Janez, kako vam nova vera tekne?“

„Škoda, da bi govoril.“ Če dovolijo, bom jutre prišel k njim. Rad bi jih za nekaj prosil.“

„Le pridite. Vašega odpada sicer ne hvalim, a sovražnik vaš nisem. Rad vas bom poslušal.“

Janez je drugi dan res prišel. Ponižno je pozdravil in poljubil župniku roko, česar prej nikdar ni storil.

„Prosim za odpusčenje,“ začel je boječe. „Nisem storil prav in hočem napako popraviti. Ali ne bi mogel zopet biti sprejet v katoliško cerkev?“

„Kaj pa vam pri lutrovih ne dopade več?“ vprašal je župnik.

„No, vejo, od tega časa, ko sem prestopil, nimam doma pokoja. Žena mi moj odpad očita in žuga, da mi bo ušla. Potem sem dobil od predstojnika lutrovske občine ta-le račun, naj, prosim, pogledajo.“ Pri tem je potegnil iz žepa dopis in ga je podajal župniku. Ta je vzel v roke in bral:

„Kakor uda naše evangeljske občine vas opominjamo, da kmalu plačate sledeče doneske:

nili so v ime svobode, da zató katoliške šole. Liberalci, ki se vedno ponašajo s svojo svobodoljubnostjo, nočejo katoliškim starišem priznati pravico, svoje otroke v lastnih šolah vzgajati v katoliškem duhu.

Francoska zbornica je sklenila novi društveni zakon, temeljem katerega se sme vsako poljubno društvo brez vsakega naznanila osnovati. A noben duhovni red, nobena samostanska družba ne sme na Francoskem delovati, ako ji tega ne dovoli posebna postava, ki ji določi tudi pogoje njenega delovanja. Vsako novo naselitev mora dovoliti ministrski svet s posebnim odlokom. — Toda niso se zadovoljili s tem, da je ustanovitev verskih družb do cela odvisna od njih samovolje. Da morejo razpustiti oziroma izgnati na Francoskem že obstoječe redove in zapreti njihove zavode, so v zakon vsprejeli tudi določbo: „Že obstoječe (tudi po postavi dovoljene) verske družbe razpustiti in njihove zavode zapreti mora skupno ministerstvo.“ In tako so na podlagi te določbe pričeli zapirati katoliške šole. Ministerski predsednik je določil, da se zapre okoli 2500 zasebnih katoliških šol, ki so bile postavne dovoljene. Redovniki in redovnice pa se izženejo. In začeli so zapirati šole celo z vojaško silo. Katoliški stariši pa žalostnega srca gledajo, kako njihova vlada tlači njihova najsvetejša prava. Tu in tam vzbukne ljudska nevolja, a vojaška sila jo kmalu zatre.

Svoboda liberalcev in socializmov se je pokazala v svetli luči ravno na Francoskem. Na Francoskem so liberalci zopet v dejanju pokazali, da poznajo svobodo le zá-se, za drugomisleče pa imajo le bič in verige. Slednje framazonsko ali socialdemokratsko društvo se sme svobodno osnovati, obstoja brez nadzorstva, le katoliški redovniki ne smejo bivati skupno po svojih pravilih, le katoličani se ne smejo združevati in vzdrževati katoliških šol za svoje katoliške otroke.

Taka je liberalna svoboda na Francoskem, taka svoboda bi vladala tudi pri nas, ako zagospodarijo liberalci. Zato boj liberalizmu!

Dopisi.

Beljak. (I. koroška deželna vrtnarska razstava.) Dne 13. avgusta ob 11. uri predpoludne otvoril je c. kr. okrajni glavar, deželne vlade svetnik, g. Schuster, I. koroško deželno vrtnarsko razstavo s primernim nagovorom, v katerem je poudarjal, da vrtnarstvo na Koroškem napreduje. Pri otvoritvi je bilo navzočih tudi več odličnih gospodov, kakor c. kr. ravnatelj državne železnice, dvorni svetnik Proske, prošt Plešucnik, namestnik župana g. Olsacher, deželni poslanec Ghon in več drugih. Po otvoritvi so si ogledali gostje razstavo, o kateri so se prav laskavo izrazili. Udeležencev razstave je bilo mnogo in so dosegli nekateri prav lepe uspehe. Zaradi malega prostora ne moremo popisati vsega na drobno. V prvi vrsti si videl rastoče in porezane, res lepe cvetlice v krasnem cvetu, mlada sadna drevesa, na njih privezan sad, kateri nosijo, sadje sploh, semena in različne vrtnarske pridelke, kakor krompir, fižol, repo, redkev, salato in drugo. Nekateri teh pridelkov so gledalci prav zanimali. Zastopano je bilo na tej razstavi rokodelstvo, ki se bavi z vrtnarskimi pripomočki

1. donesek k službi gospoda pastora . . .	20 K,
2. donesek za vzdrževanje evangelijske šole . . .	30 „
3. donesek za popraviljanje in razširjenje cerkve	50 „

Skupaj 100 K.

Ah, mislil je župnik, to bo pravi uzrok, zakaj je Janezu v evangelijskem hlevu tako neprijetno. In obrnil se je k Janezu rekoč: Kaj mislite storiti? bote plačali?

„Moram, žugajo mi z dražbo.“

„Tedad plačajte in potem vas bom zopet v katoliško cerkev sprejel. A ne bodite naprej slaba šiba, katero veter zmaja, ampak trden, vnet katoličan.“

Janez je vse obljubil in ko je bil zopet v katoliško cerkev sprejet, je svoje verske dolžnosti zvesto spolnoval.

Njegova dogodba je imela to dobro, da protestantskim agentom nihče več v občini ni sedel na limanice.

Smešničar.

* **Napačno razumel.** Zdravnik: „Od tega-le zdravila vsake pol ure eno čajno žličko. In pa pivo smete tudi že piti od danes naprej.“ — Bolnik: „Ali tudi vsake pol ure en vrček?“

* **Različna imena.** Sosed: „Torej pri vas ste dobili fantka. Kako mu je pa ime?“ — Starejša sestra: „Mama mu pravi zlati moj angelček, ata pa: o, ti grdi kričoč.“

* **Pomoč:** Deček: „Mama, v mleko je padla miška.“ — Mati: „Pa si jo vrgel venkaj.“ — Deček: „Naka, ampak mačko sem vrgel za njo.“

in vrtnarskim orodjem. Tako na primer vezanje cvetlic, pletenje košaric, lončarstvo in vrtnarsko orodje, kakor brizgalnice, različni noži in škarje itd. Mnogo razstavljalcev je bilo odlikovanih. Povodem te razstave vršile so se različne slavnosti, med temi je omeniti spreved (korzo) s cveticami. Udeležilo se ga je tudi mnogo kolesarjev, kateri so imeli ta dan shod zveze kolesarjev. Spreved bi bil sam ob sebi še hvale vreden, ko bi pogled človeka ne bil prestavljal na enkrat v pustni čas, kajti podoben je bil, izvzemši nekatere vozove in skupine, nekako pustnemu sprevodu. Kinč vozov je bil sicer lep in dragocen, vse pa prav za pust pripravno. Tako posebno voz telovadcev z starodavnimi nemškimi hlapeci (med njimi pristni Slovenci), voz ognjegascv, železniški voz, Trebenjska dolina in še kaka dva druga. Hvalevredni in res sprevedu primerno okinčani s krasnimi cveticami so bili pa vozički načelnika slavnosti, g. Gatterniga, potem g. Horna, Skarpe, gospe Kottnig, gospe Rainer p. d. Tostenwirtinje in več izletnikov iz Toplic. Pri celj razstavi in prevodu je bilo značilno, da je imelo vse skupaj nemško-nacionalno krilo. Slavolok ob kolodvoru v mesto je bil okinčan s samimi frankfurtaricami in vhod v razstavo samo bil je pa prav značilen. Spreddaj na levi in desni frankfurtarice, od zadej še-le na enej strani koroška, na drugej cesarska zastava. Res lepo! Hajlanja ni bilo konca, posebno stare babe so se odlikovale, tako da so celo trezni Nemci majali z glavami. V nekeje gostilni pri koncertu pa je klical nestrpni „naceľčček“ pri odhodu enega Slovenca: „Heil und Sieg!“ No, dobro naj mu je teknilo, ako je ohladil s tem svoje vroče srce. Cesarskega pa, tako mi je rekla nemška gospa, v beljaku sploh ni čutiti in videti več, razun da napravi vojaštvo kaj.

Velikovec. (Preobleka.) Na Veliko Gospojnico je bilo v samostanski cerkvi čč. šolskih sester v Mariboru najst novih sester po mil. g. knezoškofu dr. Mihaelu Napotniku slovesno preoblečenih. Med njimi nahajate se tudi dve bivši gojenki naše „Narodne šole“, namreč Marija Lobnik, zdaj sestra Severina imenovana, jedina hči vrlega slovenskega rodoljuba Toneja Lobnika p. d. Hanža v Šmartinu pri Velikovecu, ki je z dobrim vspehom dovršila gospodinjstvo šolo v Ljubljani, in Marija Slapnik, zdaj sestra Nepomucena imenovana, kmečka hči iz Motnika na Kranjskem. Jezusovima nevestama želimo mnogo božjega blagoslova v novem stanu.

Prevalje. (Šola zaprta.) Pred 14. dnevi sta se prikazali v naših krajih zglasni sovražnici otrok: škrlatica in davica, in v njunem spremstvu blede smrt. Veliko otrok je obolelo, nekaj jih je že zopet okrevalo in ušlo preteči smrti, nekaj jih je pa vendar vzela s seboj smrt. Šole naše župnije so se vsled tega ta teden zaključile. Čudno pa se marsikateremu zdi, da ravno šola, kjer je bolnih največ otrok, še vedno mirno sprejema v svoje prostore maloštevilne še zdrave otroke. Kako naj si to razlagamo? Vsaj so vendar na glavni šoli delali s tako naglico in s takim strahom, da so opustili na dan zaključnja navadno šolarsko mašo, dasiravno so bili otroci že zbrani? Sv. maša bi se tem bolj spodobila, ker se je zaključilo tudi šolsko leto. V cerkvi bi se menda otroci v 1/2 uri nalezli boleznij, v šoli se je pa niso, ko so bili tam zbrani še cele 2 uri, predno so se poslovili. Ali je bil temu vzrok res strah pred boleznijo, ali pa samo strah pred cerkvijo?

Prevalje. (Kako so učeni!) Eno šolsko leto je zopet pri kraju in šolska mladina ima v rokah izkaze o svoji pridnosti in učenosti. V roke dobim spričevalo otroka, ki je končal III. razred naše „vzglede“ nemške šole. Pregledujem spričevalo, predmet za predmetom; povsod najboljši redi; pridem do rubrike: „2. Landessprache“ (t. j. slovensčina), mesto kakega reda stoji tam le majhna pika. Pač, kaj nas briga slovensčina, nemški znamo in rešeni smo! Za slovensčino se torej ne zmenijo, a kako znajo nemški? Človek kar obstrmiš nad učenostjo teh mladih modrijanov. Poprašujem otroka, kaj pomenijo posamezni predmeti. „Anschauungsunterricht“, kaj pa je to? Otrok me debelo pogleda in počasi odgovori: „Ne vem.“ Vprašam dalje: „Kaj je „Geometrische Formenlehre?“ — „Ne vem.“ — „In „Erdkunde?“ — „Ne vem“ itd. — „Imaš pa vendar v teh predmetih najboljše rede in še ne veš kaj pomenijo?“ Otroka je bilo sram, in molčal je. Ogledam si tudi zvezek za risanje. Risarije so imele svoje napise. Berem: „I. Zierform.“ Vprašam, kaj to pomeni, a dobim zopet isti odgovor: „Ne vem.“ — „Zakaj pa si to gor zapisal, če ne veš, kaj pomeni?“ — „Ker so nam tako ukazali.“ Res obstrmel sem! Toliko zastopijo torej najboljši slovenski otroci na naši šoli, kjer ves čas občujejo z nemškimi sošolci in se tako precej nemščine naučijo. Kako mora biti še-le drugje? Svet, ali se ne čudiš tej nezapopadljivi modrosti, ki jo dobijo premalo modri slovenski otroci po modrem pouku premodrih učiteljev naših izborna modro uravnanih posilnih posredovalnic visoke nemške modrosti in kulture? Tak je vspeh

vzgoje, kjer se pozabi, da ima človek tudi pamet in se ima tudi po pameti vzgajati in učiti! Pač žalostno!

Prevalje. (Sveti misijon in zloben misijon.) Znana romarska cerkev na Uršelski gori praznuje letos petstoletnico svojega obstanka. V povišanje svečanosti se obhaja skozi ta teden gori sv. misijon, kateri je zaključil v nedeljo dne 24. avgusta. Gotovo nekaj nenavadnega za kraj, ki leži 1690 metrov nad morjem. — Prišla pa je v naš kraj tudi neka tuja, nepovabljenja in nepotrebnja misijonarka, ki ljudstvu ne oznanjuje Boga in kraljestva božjega, ampak hoče poštene Slovence odtujiti Bogu in narodu in jih polagoma pridobiti za neko drugo kraljestvo, o katerem že dolgo sanjajo Vsenemci in v katerem mislijo tu na zemlji najti srečo, ki jo mi pričakujemo v nebesih. Imenuje se „Kärtner Nachrichten“ in je doma iz Beljaka. Dozdaj je tu zahajala v višje gospodske kroge, zdaj bi pa rada našla pristop tudi v priproste, a poštene kmetske hiše. — Obljubila, da hoče skozi eden mesec čisto zastoj prihajati in izvrševati svoj misijonski posel; kdor jo bo pa tako dolgo sprejemal in ji prej ne bo pokazal vrat, prizna ji pravico, da ga sme tudi znanprej obiskovati in se zaveže, da jo bo po vrhu še pošteno plačal; draga pa je, četudi ni nič vredna. Torej pozor! Ne vsežite se ji na limanice in pravočasno jo še odpeljite nazaj, od koder je prišla. Samo ne vem, če bo pot nazaj tudi tako gladka, kakor je bila sem. Kar trije iztisi so priromali pod enim zavitkom s prevajalskim poštnim pečatom in — brez znamk! Čisto po redu to menda ni!

Prevalje. (Šolski brat in „Freie Stimmen“.) Meseca julija pobiral je z dovoljenjem višjih oblastij milodare za zavetišča neki šolski brat iz Dunaja. Ne moremo odgovorjati na laži, katere so prinesle tem povodom „Freie Stimmen“ in za njimi drugi nemško-nacionalni listi, zakaj preiskava doglala je ravno nasprotno od tega, kar so pisarili vsi ti listi. Vprašamo pa: Gospod dopisnik, če se Vam tako smili uboga koroška dežela, zakaj pa Vi s tako vnemo vedno pobirate „krvavi davek“ za „Südmarkovo“ in druga Slovincem in katolikom sovražna in nasprotna društva? Pribijemo pa še sledeče: V zvezi s tem dopisom je — učitelj in sicer učitelj, katerega so izšolali ravno šolski bratje! To je hvaležnost! Lep značaj, kateri pljuje v skledo, iz katere je zajemal!

Gospa sveta. (To in ono.) Na dan 17. avgusta vršila se je cesarska slavnost v tukajšnji šoli. Po nagovorih preč. g. dekana in častnega kanonika Martina Šašlj-a, ki je opominjal otroke, naj ostanejo zvesti svoji materi katoliški cerkvi in svojemu vladarju, bili so otroci obdarovani. Slovesne službe božje dne 18. avgusta udeležila se je šolska mladina, tukaj bivajoči častniki, c. kr. žendarmierija, tuji in v obilnem številu domačini; kogar nismo zapazili — to je bil naš občinski zastop!

Guštanj. (Vendar enkrat!) Že dolgo so se borili guštanski „purgarji“ za postajo. Prej je sicer vsak osební vlak razun brzovlaka obstal, toda vozni listkov nisi dobil, za čakalnico pa je služila navadna klet od čuvajnice. Že lansko leto so pripravljali kamenje in prostor za poslopje. Postavili pa so poslopje še le letos. V poslopiju je čakalnica in soba za uradnika. Kot uradnik bo poslovala hči železničnega čuvaja. Guštanska občina je precej prispevkov dala, — kupila je prostor za zidanje in precej denarja. Kupila je tudi vodo od posestnika, da jo smejo na postaji rabiti. — Kedaj da se otvori, še ni znano. Pa še recite — da Guštanjci niso napredni!

Slovenji Šmihel. (Grozna nesreča.) Tukajšnjega občespoštovanega posestnika in vrlega slovenskega rodoljuba Franca Mesner p. d. Vrčka v Lepi vasi, zadela je zadnje dni velika nesreča. Priklatil se je od nekd neki neznani, najbrže stekli pes, ki je oklal Vrčkovo pesico. Ta oboli in vgrizne najpoprej sosedovega fanta, potem še domačo Vrčkovo hči in nazadnje tudi ženo gospodinjo. Ko je pesica še več drugih psov oklala, so jo konečno vendar ustrelili. Iz Velikoveca sta prišla dr. Hussa in zivinozdravnik Hable, ki sta ustreljeno pesico pregledala in se izjavila, da je bila pesica najbrže stekla. Vrčkinjo in hči so poslali na Dunajsko bolnišnico, kjer se zdravite po Pasterjevem načinu. Dal Bog, da bi kmalu ozdravele!

Libuče. (Sijajen shod.) Vkljub skrajno neugodnemu vremenu se je prvo zborovanje naše podružnice prav dobro obneslo. Udeležba je bila sijajna. Na krasno ovenčenih vozovih so prihiteli rodoljubi iz libuške in pliberške okolice, kakor vrlonarodni Vogrčani, Blačani, Šmihelčani, Globaščani in drugi. Dà, celo iz daljnega Beljaka smo videli rodoljube. Posebno nas je pa veselilo, da so se Libučani in rodoljubi iz okolice v tako častnem številu udeležili zborovanja in s tem sijajno pokazali svojo slovensko narodno zavednost. Občudovanja vredno je tudi, da so zborovalci s tolikim zanimanjem in navdušenjem poslušali govornike,

akoravno so morali ves čas stati v dežju — prostori v gostilni so namreč za zborovanje premajhni. Vzrok tej potrpežljivosti so seveda govorniki, ki so vsi svoje govore izvrstno sestavili in prepričevalno in navdušeno predavali. Po pozdravu g. podpredsednika Fr. Reš-a je nastopil č. g. kanonik Val. Weis iz Velikovca in je razložil, zakaj Slovenci zahtevamo versko-narodno šolo. Govor je bil tako izvrsten, da se je od več strani izrazila želja, da ga naj govornik objavi v celoti v „Miru“ ter v „Našem Domu“, ki je pri nas zelo razširjen. Prav poljudno je č. g. Josip Dobrovc, provizor v Šent-Lipšu, opisal življenje sv. bratov Cirila in Metoda, njih trpljenje in gorečnost za vero krščansko in jezik slovenski. S ploskanjem in živokliki pozdravljen je stopil potem na oder naš velezaslužni deželni poslanec g. Grafenauer in je v jedrnatih besedah in s pikrimi opazkami bičal prostovoljno novodobno sužnost, ki je hujši, kakor nekdanja postavna sužnost. Ker je ljudstvo že med zborovanjem zapazilo, da je navzoč tudi reberski „Ožbe“, je željno pričakovalo, da bi tudi on nastopil, katera želja se mu je tudi izpolnila. Po dokončanem resnem in poučnem govoru, v katerem je opominjal, da bi Slovenci opustili svoje narodne grehe, katerih je precej naštel, je vbral drugo struno ter je s svojo prorojeno mu šaljivostjo kratkočasil zborovalce. Želje je le, da bi si vsi poslušalci njegove resne opomine ravno tako vzeli k srcu, kakor ne bodo z lahka pozabili njegovih dovtipov in burk. Gotovo pa so za veselo zabavo največ storili tamburaši, ki so med in po zborovanju prav izvrstno udarjali, kakor tudi pevci „Gorotana“ s svojimi krepkimi glasovi. Prisrčna jim hvala! Hvalo pa izrekamo v imenu vseh zborovalcev tudi g. Hartmanu, ki se je toliko trudil za zborovanje, gostilničarju g. Ciglerju, libuškim narodnim dekletom za krasno ovenčanje odra in hiše, sploh vsem, ki so kakorkoli sodelovali. Bog jim povrni!

Kamen. (Samomor.) Zidar Franc Kompoš, l. 1876 v Št. Vidu v podjurski dolini rojen in v Črno pristojen, skočil je dne 17. t. m. iz samomorilnega namena pred stroj vlaka, ki se ob 1/2 10. uri zjutraj vozi v Celovec, in sicer med postajico v Rekarjivasi in kamenskim železniškim mostom, in je bil takoj usmrten. Strojevodja, ki je videl Kompoša iz grmovja na železniški tir skočiti, ni mogel, dasi je precej zavrl, nesrečo zabraniti. Ko se je vlak vstavil, so Kompoša že mrtvega potegnili izpod zadnjega železniškega voza. Samomorilec je bil nekoliko slaboumen in pred par leti nekaj časa v celovski norišnici. Kompoša pripeljali so semkaj v mrtvašnico in je bil na tukajšnjem pokopališču pokopan.

Črna. (Požar.) Dne 12. t. m. pogorela je Golšekova koča v Vistragrabnu, ki je lastnina grofa Thurna, do tal. Gostač Jakob Vuherer, kateremu je vse imetje zgorelo, ima tisoč kron škode. Koča sama bila je zavarovana.

Kapla ob Dravi. („Waldfest“ — ploha.) Velikanski lepaki so vabili v prav izbornih besedah naše Rožane. Kam? K slavnosti v Kaplo. — V katero gostilno? Kaj v gostilno, gostiln smo pri nas že davno sili. — Kam pa potem? V — grmovje pri Dravi. — „Vstopnina 10 vinarjev; ženske proste.“ — Zares, lep popoldan je bil v nedeljo 17. velikega srpana in kapelskim požarnim brambovcem se je samega veselja smejalo srce in že so v duhu šteli peneze, katere jim bode prinesla tombola, keglanje itd. V veliki svoji sreči so skoraj popolnoma pozabili na dan in trud, ki so jih stali nepotrebne naprave. In kako tudi ne? Saj so z lastnimi očmi zrlili cele „šoke“ ljudij, ki so prihajali od vseh štirih strani (prav za prav samo od treh, ker teče na jedni strani Drava). Tukaj so se bližali sosedni brambovci, tam so prihajale veselja željna dekleta, od drugod zopet je priburelo nekoliko radovednežev. — Zbralo se je obilo ljudij in ko se je popoldne ob treh s pokanjem topičev in z godbo pričela „imenitna“ slovesnost, se je komaj dobra polovica povabljenih pogrešala. Takoj je bilo seveda vse v najlepši zabavi. Kegljanje, tombola, ples so povzročili mnogo vpitja in smeha. — Toda, — „velika škoda“. Že so se prikazali na nebu sivi oblaki ter so poslali prve svarilne kaplje na radujočo se množico, a ta se za-nje ni dosti zmenila. Kmalu na to, okoli pete ure, pa pride ploha. In zdaj, dragi čitatelj, bi moral videti, kako so naši veseljaki bežali po blatni cesti in po ozkih stezah. Godeci seveda, kakor po navadi, popred, a godli niso več. Vsi gosti so takoj zapustili mirno zavetišče ter se podali vsak na svoj dom, in le nekateri trdovratni plesalci so se obrnili proti Kapli ter so tam na plesišču sušili svoje mokre srajce in krila. — To je bil gozdne veselice konec.

Področica. (Dela pri predoru. — Nesreče.) Ko me je moj železni konjiček pripeljal zopet domov, vsedem se takoj, da vam naznanim, kaj sem zopet videl v Področici, kjer pridno nadaljujejo delo pri gradnji železnice. Že žvižga; — že od daleč sem ga slišal — majhen „lukamatija“, ki je veselo zažvižgal kakor jaz, ko pridem na pla-

nine, na zelene hribe; in kakor se jaz iz globočine oddihujem, tako je tudi on pihal. Pa se mu ni čuditi, saj je tako majhen, a lep in čist in sveti se kakor dekle, ko gre na ples. Pa skočil sem malo predaleč, tako me je ta „lukamatija“ razveselil, da že žvižga. Ko se pride od Št. Jakoba po pol uri v Področico, je prvo, kar se ti prikaže na hribočku na pol postavljena uta z nekim zvnikom. Bo to kaka kapelica, kjer bodo delavci imeli službo božjo sem mislil, pa je le uta za brizgalnico nove nemškutarske požarne brambe v Področici. Heil! — Odtod pa se že vidijo skoraj kakor novo belo mesto, velike in majhne hiše. Vse so barake z napisi: „Gasthaus in Gemischtwarenhandlung“, menda le na dveh sem našel tudi slovenski napis. Skoro bi bil rekel, da smo res že kje v „rajhu“ in ne, da še-le pridemo tja, kakor so se že nemški listi bahali, češ, da ta železnica je le za nemško cesarstvo. Ne, v Avstriji je to vse mogoče. Toda pustimo to! — Korakam, svojega konjiča za ročici držeč, naprej. Na desni strani spodaj ležijo zaporedoma velike železne cevi, ki imajo počez gotovo en meter širjave in bode po njih tekla voda, ki bo delala električno moč; nekatere pa že ležijo na pripravljenih podporah, ki so z močnih debel in počivajo na iz cementa delanem močnem zidovju. Nad zadnjo barako gosp. Šent-jakobskega župana je pa zbirališče za vodo, katera prihaja od zgornjega, drugega in večjega zbirališča. Vse to je iz cementa napravljeno in res jako lepo. Nad tem vodovodom se vzdiguje leseni most čez graben in cesto, ki prihaja sem od bolnišnice za nalezljive bolezni. Most je prav lep, vozi po njem „lukamatija“ kamen in iz njega je krasen razgled po celi dolini. Na desni strani spodaj gradijo potoku pot, na vrhu pa kopljejo, streljajo in sploh pripravljajo pot za progo od kolodvora. Živahno gibanje je povsod, najbolj pa pri predoru samem. Zdaj že delajo v pravem predoru in so menda blizu 600 metrov daleč v zemlji; v zemljo gresta dve luknji, prva je bila takojimeno v „Richtstolen“, druga je pa pravi predor in leži malo na levo nad prvo. Ob vходу je že tudi lepo zidan obok in zdaj vedno naprej s kamnom obokajo. Pred predorom je velikanska „lokomobila“, t. j. velik stroj, ki dela električno moč za razsvetljavo, goni delavcem zrak v predor, ter goni stroje za vrtnanje skale. Vsakih 6 ur pridejo na vrsto drugi delavci, ki si noter v predoru služijo 5 kron na dan. Zidar zunaj dobi menda 26 kr. za uro. Je že lep zaslužek, a mislim, da se tudi dosti pravi, ker je vse precej drago. Delavcev povsod mrgoli in ni čudno, da se prigodi tudi tu in tam kaka nesreča. Ravno te dni se je ponesrečil nek delavec in mu je moral zdravnik roko nad pestjo odrezati. — Pred kakimi tremi tedni se je tam ponesrečil žrebec g. Št.-Jakobskega župana. Začel je, vprežen v voz, nazaj iti in je na neograjenem mostu na stran stopil in zdrknil; padel je kakih deset metrov globoko in se ubil. Konj je bil vreden 1100 goldinarjev! — Ko sem že pri konju, skončam s konjem, namreč: ko me bo moj železni konjiček drugokrat zopet tja zanesel, vam spet kaj poročim! Do tega časa zdravi!

Stari Trg tik Slovenjega Gradca. Dne 17. t. m. je priredila čitalnica v Starem Trgu veselico pri Petriču, ki se je prav sijajno obnesla. — Dekleta so predstavljala igro sv. Neža. Ako uvažujemo okoliščine in razmere, moramo reči, da so igrle izborni. Nekateri so res prav moško nastopili. — Le škoda, da je med igro, ki je bila na vrtu Petričeve gostilne, deževalo. — Po igri pa je zaskrivalo tamburaško društvo, obstoječe iz 14 deklet in 4 fantov dosti lepih pesmic. Godba je vsem poslušalcem segala v srce, pa kako tudi ne, saj je to slovenska godba. Vodja društva je gospod kaplan Žekar. Prihitele je na to slavnost tudi nekaj koroških Slovencev iz Kotelj in s Tolstega Vrha, ki so se kar čudili izbornemu tamburanju mladih deklic in fantov. Zdaj pa vidite koroški Slovenci, kaj se dá doseči s slovensko šolo! Pa skusite uprizoriti z dekletami, ki so hodile v nemško šolo, kaj takega! — Želati bi bilo, da čitalnica v Starem Trgu še večkrat priredi tako veselico. — Ako bo pravočasno razglašena, tudi koroških Slovencev ne bode manjkalo na njej.

Družba sv. Mohorja.

Z velikim veseljem naznanjamo dragim Slovincem, da je število udov družbe sv. Mohorja letos znatno napredovalo. 80.046 Slovencev-Mohorjanov se je letos zbralo pod zastavo sv. Mohorja in Fortunata, toliko se jih je združilo pod košatim drevesom, katero sta v dobro slovensko zemljo zasadila nepozabna nam škof A. M. Slomšek in monsieur A. Einspieler, katero je s svojim blagoslovom očitno zalival ljubi Bog, katero je skrbno gojila slovenskih rodoljubov požrtvovalnost in gorka ljubezen.

Hvala neizmerna zato darovalcu vsega dobrega, ljubemu Bogu, ki je blagoslovil naš trud;

hvala tisočera vsem neumornim poverjenikom, ki zbirajo raztrešena krđela Mohorjanov, hvala vsakemu posamezniku, ki je s svojim pristopom k družbi množil naše število!

Družba šteje letos 3936 udov več kakor lani in 1450 udov več kakor predlanskem. Po posameznih škofijah je število sledeče:

1. Goriška nadškofija	8697 (+ 98) udov
2. Krška škofija	6585 (+ 357) „
3. Lavantinska škofija	25408 (+ 1637) „
4. Ljubljanska škofija	31313 (+ 1726) „
5. Tržaško-koperska škofija	4268 (+ 227) „
6. Sekovska škofija	556 (— 42) „
7. Somboteljska škofija	346 (— 5) „
8. Zagrebška nadškofija	446 (— 33) „
9. Senjska škofija	193 (— 13) „
10. Poreška škofija	132 (— 4) „
11. Djakovska škofija	66 (+ 1) „
12. Bosna	229 (+ 3) „
13. Videmska nadškofija	183 (— 2) „
14. Razni kraji	420 (— 121) „
15. Amerikanci	982 (+ 74) „
16. Afrika in Azija	242 (+ 33) „

Skupaj . . . . . 80046 (+ 3936) udov.

Pregled nam torej kaže, da je najlepše napredovala ljubljanska škofija, ki ponosno stopa vsem drugim na čelu, ter ima letos 1726 udov več. Gledé napredka za njo ne zaostaja skoro nič dična lavantinska škofija, v kateri je 1637 udov več. Lepo se je postavila tudi naša krška škofija, kjer smo vkljub tako težavnim razmeram vendar častno napredovali za 357 udov. Lep napredek kaže tudi tržaško-koperska škofija, kjer je 227 udov več, in goriška, kjer so napredovali za 98 udov. Dobro so se postavili rodni bratje onkraj „velike luže“. Amerika šteje 74, Afrika in Azija 33 udov več. Po drugih krajih je ostalo razmerje nekako enako, oziroma je neznatno nazadovalo.

Mohorjanom bodi geslo tudi zanaprej: Ne nazaj in navzdol, marveč vedno naprej in navzgor!

Novičar.

Na Koroškem.

Spremembe v kapucinski provinci. Škofja Loka: O. Dominat Zupančič je gvardijan. O. Hilarij Perpar vikarij, O. Celestin je premeščen v Irdning; semkaj pride O. Hugolin Rak iz Gorice. — Krško: O. Hieronim Streminger pojde v Celje; semkaj pride O. Alfonz M. Vakselj iz Knittelfelda. — Celje: O. Herman Langeršek je gvardijan, O. Metod Mišič vikarij, O. Egidij Golob je premeščen v Wolfsberg. — Sv. Križ: O. Karol Kemperle pojde za gvardijana v Knittelfeld; semkaj pride za gvardijana O. Evgen Merše iz Wolfsberga. — Schwanberg: O. Janez Ažbe pojde za gvardijana v Lipnico, dosedanji vikar O. Albert Mössberger postane gvardijan; semkaj prideta O. Ambrož Majcen iz Gorice in O. Angelik Esenko iz Celovca. — Celovec: P. Konstantin Škodnik pojde v Gorico, semkaj pride za gvardijana O. Lambert Lunzner iz Wolfsberga. — Iz Lipnice pojde O. Henrik Putrih v Hartberg, od tod O. Mavricij Kukovič v Wolfsberg. — O. Ciril Goričan je premeščen iz Irdninga v Gorico.

Drobiž. Žensko učiteljsko pripravnico bodo osnovali prihodnje leto v Celovcu. — O grozni nesreči se poroča iz Pontablja. Divji lovec Česare Tabacco je šel na lov na srne. V gozdu sta neka Lahinja in nje 12-letni sin nabirala maline. Lovec ju je videl od daleč za grmom in ne da bi dalje gledal, kdo je tam, je ustrelil, meneč, da je meril na srne. Fant je obležal na mestu mrtev, mati je težko ranjena. Lovec se je sam naznanil sodnji. — Dne 16. avgusta je pogorela neka planinska koča nad Šmarjeto v labudski dolini. Zgorela sta tudi posestnika koče, J. Šarf in njegova žena. Nek orožnik, ki je prišel prvi na mesto, je našel samo pogorišče. Zgorela je tudi vsa živina. Kako je ogenj nastal, se ne vé. — 2 1/2 letni Jan. Frank v Otočah pri Celovcu je pil iz steklenice, v kateri je bil lug. Kmalu za tem je umrl. — Pri novem mestnem pokopališču v Celovcu se je ustrelil 60letni sodnijski sluga A. Kometar. — V Pliberku je dne 21. avgusta umrl oskrbnik grofa Thurna, g. K. Svoboda. — Na šoli v Pokrčah je razpisano mesto učitelja do 6. septembra. Znanje slovensčine, kakor navadno, ne zahtevajo!

Po slovenskih deželah.

Lepe razglednice s podobo slovanskih blagovestnikov svetega Cirila in Metoda po sliki Jurija Šubica in napisom: „Spominjajte se družbe sv. Cirila in Metoda“ je izdal tiskar Slatnar v Kamniku. Razglednice toplo priporočamo.

Dvajsetletnico svojega obstanka praznuje letos pevsko društvo „Lira“ v Kamniku. Primerna slavnost se bo vršila v nedeljo dne 7. septembra. „Lira“ je večkrat uspešno nastopila tudi na Koroškem ter vedno stala s slovensko pesmijo na braniku za narodni napredek. Slava ji!

Strašna smrt se je dogodila te dni v Beli Peči na Gorenjskem. V tovarni za železno orodje se je razletel velikanski brus za sekire s tako silo, da je bilo slišati pok na daleč okoli. Brus je počil na dva kosa, ki sta zletela v zrak do stropa. En kos je zgrabil brusača in ga zagnal kvišku, da se je še pod stropom zavrtel v kolobaru, ter padel zopet na tla — ves razmesarjen na glavi in spodnjih delih telesa. Zlomilo mu je obe nogi pod kolonom ter ga vsega zmečkalo. Prihitel je domači župnik, ki je ponesrečencu podelil sv. zakramente.

Drobne novice. Dne 9. t. m. sta pripeljala dva orožnika morilca svoje žene Frana Tančiča v Idrijo v zapor. Napadel jo je z dletom in umoril v onem trenutku, ko je pri njej zasačil zapeljivca. — Umrli je v Gorici dr. Nikolaj Tonkli, bivši deželni poslanec. Bil je brat dr. J. vit. Tonklja, bivšega državnega poslanca. — Velika pevka slavnost se je vršila od 15. do 17. avgusta v Zagrebu. Pevsko društvo „Kolo“ je namreč obhajalo 40letnico svoje ustanovitve. Iz Ljubljane sta šli na slavnost pevski društvi „Ljubljana“ in „Slavec“. Iz Češke je prišlo pevsko društvo „Hlahol“, ki je največje v Pragi; koncertovalo je to društvo z izvrstnim uspehom tudi v Ljubljani in na Bledu, in sicer na korist podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Pragi.

Književnost. „Zahtevajmo slovenskih velikih šol v Ljubljani“, je naslov mali knjižici, katero je spisal pravnik g. R. Šega. Pisatelj želi, da bi ves slovenski narod spoznal potrebo po višji izobrazbi, da bi vsakemu Slovincu, bodisi izobražen ali ne, prešla v meso in kri zahteva: „dajte nam nazaj, kar ste nam vzeli, dajte nam vseučilišče v Ljubljani!“ Na 14 straneh je g. Šega podal zgodovino našega vseučilišča in obrazložil natanko, kako opravičene so naše zahteve. Nazadnje pa pisatelj predlaga, naj se po vsej Sloveniji prireajo tabori in, kakor je nekdaj na taborih oživela narodna zavest, tako naj se tudi sedaj na taborih razlega krepki glas zdravega ljudstva, po izobrazbi koprnečega slovenskega ljudstva, glas, ki bo segal tja do cesarske prestolice: „Slovensko vseučilišče v Ljubljani hočemo imeti!“ Knjižica, ki je namenjena nižjim slojem, naj se razširi po vsej naši slovenski domovini. Dobiva se pri g. L. Schwentnerju v Ljubljani, komad stane 4 vin., 1000 komadov skupaj tri krone. — Zemljepisni atlas (zemljevid) za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom je izdala tvrdka Ed. Hölzel na Dunaju. Priredil je ta atlas g. prof. Orožen in sicer je sedaj izšla že druga izdaja, kar je najboljši dokaz, da je delo dobro. Atlas ima za ljudske in meščanske šole potrebne zemljevide, katerih je 14. Cena atlasu je samo 1 K 40 vin. Dobivajo se pa tudi posamezni zemljevidi po 16 vinarjev.

Križem sveta.

Državlјanska vojna v Venezueli. Že več mesecev divjá v Venezueli v južni Ameriki med vladnimi četami in vstaši vojna. Vstaši so skoraj povsod zmagoviti; vodja vladnih čet, predsednik Castro, je bil že večkrat tepen. Vstaši so zavzeli in oplenili luko Barcelono, ki šteje 13.000 prebivalcev. Vlade čete so se po krvavi, izgub bogatem boju udale, na kar so vstaši udrli v Barcelono, oplenili hiše in trgovine, pomorili mnogo žensk in otrok in oropali tujezemske konzulate. Poveljnik, osem generalov in mnogo častnikov, je bilo ujetih.

Po vojni v Južni Afriki. Vsak konj za vojsko v Južni Afriki je veljal Angleže povprečno 468 kron. 300.000 konj je veljalo torej 140 milijonov kron. Prevoz vojakov in vojnega materijala je veljal 448 milijonov kron. Vsak teden je veljal vsak mož 25 kron. Konji so bili dvakrat preplačani, ter so tvrdke, ki so zalagali angleško vojno za živili in streljivom, pri vsaki novi odpošiljavi zaslužile po 20 milijonov kron. Anglijo so torej lastni ljudje skubili ter jo ogoljufali za milijarde.

Burski generali v Londonu. Dne 17. t. m. so dospeli v London burski generali Dewet, Botha in Delarey. Na kolodvoru jih je pričakala velikanska množica ljudstva. Ko so izstopili iz vlaka, pozdravljala jih je množica z neprestanim navdušenjem; posebno so si hoteli vsi ogledati Deweta, obkolili so ga ter je bila nevarnost, da ga zmečkajo, tako, da je morala policija vmes poseči. Angleži so pričakovali, da bodo ti generali množico nagovorili; a ti so se požurili, da so čim prej prišli v vozove ter se odpeljali v hotel, katerega je vsa množica zopet obkolila. Na povabilo kralja so se istemu predstavili.

Iz prirodine računske knjige. Naša zemlja prehodi v svojem enkratnem diru okoli solca 934 milijonov kilometrov, toliko kilometrov pota bi se reklo, stori človek z zemljo vred v enem letu. Starček, ki je romal z zemljo skupno 100 let skozi večnost, je premeril toraj blizu en bilijon kilometrov zemskega pota. Človeško srce napravi na leto nekaj čez 36 milijonov udarcev. V vsaki minuti umrje

in se obrodi v naši krvi 175 milijonov krvnih zrncev. — Naše telo ima čez dva milijona potnih luknjic v koži ali žlezic; naše truplo ima nadalje čez 200 različnih kosti razne velikosti in oblike in pa čez 500 mišic, kojih vsaka se hrani v krvi in stoji pod vodstvom živčevja.

Gospodarske stvari.

Kako ravnati s kobilom, ki nikakor noče radovaljno dobiti žrebeta? Če kobila nikakor ne pusti žrebetu sesati, ni druge pomoči, kakor dati ji okoli spodnjih čeljusti zadaj za zobmi močno vrv, ki se skupaj zveže in potem s kakim vtaknjenim klinec zasuje (porajklja), da kobila boli in ji odvzame vso moč. Ta klinec kdo med sesanjem drži in ga po potrebi manj ali bolj privija. Vrhu tega je kobili eno sprednjo nogo držati vzdignjeno, da ne more brcati. Tako premagana kobila mora pustiti sesati in sčasom se morda privadi dojenju, ne da bi bilo treba takega sredstva.

Tržne cene.

V Celovcu, dne 21. avgusta 1902.

Ime blaga	na birne		na hektolitru		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenca . . .	9	68	12	10	— konj
rž . . .	8	25	10	31	— pitana vola
ječmen . . .	6	86	8	37	38 vprežnih volov
oves . . .	4	85	6	06	5 juncev
tursica . . .	8	—	10	—	81 krav
pšeno . . .	14	—	17	50	— telici
fižol rdeč . .	—	—	—	—	— pitanih svinj
krompir . . .	2	20	3	58	— prasce
grah . . .	—	—	—	—	
ajda . . .	8	—	10	—	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 250 K do 262 K, krave po 184 K do 296 K.

Sladko seno je meterski cent po 5 K — v do 5 K 80 v, kisló seno po 3 K 40 v do 5 K 20 v, slama po 3 K 10 v do 3 K 60 v.

Promet je bil slab.

Velikovec, dne 20. avgusta. Prignali so: 227 volov, 98 krav, 5 telic, 12 telet. Cena za pitano živino 60 do 66 kron, za vprežno živino 56 do 58 kron za meterski cent žive vage. 102 ovce, 4 koze. Promet je bil dober.

Vabila.

Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravogradu napravi v nedeljo dne 7. septembra t. l. ob 1/3. uri popoldne pri Rabiču v Spodnjem Dravogradu svoj izvanredni občni zbor, da spremeni pravila. Ako bi se o določenem času ne zbralo k sklepanju potrebno število udov, se zboruje brezpogojno uro pozneje. K obilni udeležbi uljudno vabi v imenu zadržnikov **načelnistvo.**

Redni občni zbor Zveze slovenskih posojilnic se bo vršil v četrtek, dne 11. septembra t. l. ob 10. uri popoldne v „Narodnem domu“ v Celju po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo računskih pregledovalcev. 4. Nadomestna volitev v odbor. 5. Volitev pododborna za Koroško. 6. Razni nasveti. K temu zborovanju vabi **načelnistvo.**

Opomba. Pri občnem zboru ima vsaka v „Zvezi“ stoječa posojilnica le en glas ter sme biti zastopana po pooblaščenju. Udeležiti občnih zborov se sme pa tudi vsak član v „Zvezi“ stoječe posojilnice, toda le pri posvetovanju, ne pa pri glasovanju.

Loterijske številke od 23. avgusta 1902.

Linc	84	41	57	9	28
Trst	77	5	8	68	30

NAZNANILA.

Dva učenca

od poštenih starišev vzameta se pod ugodnimi pogoji takoj v pouk pri **Cvetku Pičko**, čevljarskem mojstru na Suhi, pošta Labod (Lavamünd), Koroško.

Nov glasovir,

le malo rabljen in popolnoma dobro ohranjen, je ceno **na prodaj**. Dopisi v tej zadevi naj se pošiljajo pod naslovom **J. G. št. 100, poste restante Grebinj** pri Velikovcu na Koroškem.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Narodni šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda

v **Velikovcu**

se priporoča p. n. slovenskim starišem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 15. oktobra t. l. Plačila 8 gld. mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Naznanilo.

Zaradi sklepanja letnega računa **Št. Jakobske posojilnice v Rožu** od 1. do 28. septembra **ne uraduje**. Občni zbor bode 28. septembra popoldne ob 3. uri.

Matej Ražun, načelnik.

V zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu dobiti je v mali obliki molitev:

Tri božje čednosti,

kakor so jih slovenski verniki na Koroškem povsod moliti navajeni. 100 iztisov velja 40 kr., po pošti prejetih 50 kr.

Mlad, čvrst in krepak deček

od poštenih starišev, se sprejme kot učenec v mešano trgovino **Mihael Keršic-a** v Podkloštru ali **Št. Jakobu** v Rožu.

Razprodaja!

Po smrti svojega soproga prodajam vso **hišno opravo**, kar je imam v zalogi, po kolikor mogoče najnižjih cenah.

E. Zufer,

vdova mizarskega mojstra,

Celovec, Vetrinjsko obmestje šte. 8.

Zajamčeno pristno mašno vino.

Kmetijsko društvo v Vipavi priporoča le knezoškofijski ordinarijat ljubljanski v svojem listu leta 1898. za nakup zajamčeno pristnega **mašnega vina** vč. duhovščini zato, ker je omenjeno društvo gledé razpošiljanja mašnih vin pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej po 34 kron in više po stopinjah kvalitete za 100 litrov **loco kolodvor Postojna**. Rdeče namizno vino — kakor tudi večje množine — ceneje. — Na zahtevanje pošiljajo se vzorci. Posoda se zaračuni po dobavni ceni ali se ista vrne franko v šestih tednih.

Kmetijska zadruga v Vipavi (Kranjsko).

Za porabo sadja. Za pridelovanje vina.

Stiskalnice

za sadni mošt
za grozdno vino

s stalno delujočim dvojnim tiskalom in uravnavo stiskanja „Herkules“. Jamčimo za najvišjo zmogljivost, do 20 odstotkov višjo, kakor pri vseh drugih stiskalnicah.

Sadni in grozdni mlini. Stroji za obiranje sadja.

Popolne naprave za pridelovanje mošta, stalne in za prevažanje. Stiskalnice in mlini za pridelovanje sadnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, lupilce in rezalnice, najnovejše **samodejne patent-brizgalnice** za grozdje in rastline „**Syphonia**“, izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši, najbolj izvrstni in priznani najboljši sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarna poljedelskih strojev, livarna in plavž na par.

Dunaj, II/1 Taborstrasse št. 71.

Obdarovani z nad 490 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširni ceniki se delijo zastoj. — Zastopniki in prekupci strojev se iščejo.

